

Leverantörskontroll- utredningen

SOU 2023:43

Utredningens fem deluppdrag

Utredningen har haft i uppdrag att

1. föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll.
2. ta ställning till om reglerna om uteslutning av leverantörer från att delta i valfrihetssystem bör ändras.
3. utreda om det finns rättsligt stöd för att behandla personuppgifter vid uppföljning av avtal.
4. ta ställning till om det bör införas obligatoriska krav på arbetsrättsliga villkor vid icke direktivstyrda upphandlingar.
5. analysera de rättsliga förutsättningarna för att begränsa antalet underleverantörsled samt bedöma om det finns skäl för en sådan begränsning.

Varför är en effektiv och tillförlitlig leverantörskontroll viktig i offentlig upphandling?

- Offentlig upphandling ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden.
- Avsikten med de obligatoriska uteslutningsgrunderna är att offentliga kontrakt inte ska tilldelas ekonomiska aktörer som är involverade i viss brottslighet eller inte betalat sina skatter och socialförsäkringsavgifter.
- Inköp för ca 819 miljarder kronor per år omfattas av upphandlingslagarna.
  - Ca 23 800 kontrakt eller ramavtal tilldelades 2021 till ca 9 000 ekonomiska aktörer.
  - Ca 4 000 upphandlande myndigheter och enheter omfattas av upphandlingslagarna och ca 1 200 upphandlande myndigheter och enheter per år annonserar minst en upphandling.

1. Leverantörskontroll – bakgrund

Problembeskrivning

- Oklart vilka svenska brott som ska leda till uteslutning.
- Oklart vilken personkrets som ska kontrolleras.
- För att fastställa om det finns skäl för uteslutning krävs kontroll i ett flertal olika myndighetsregister.
- Uppgifter i belastningsregistret och skattedatabasen skyddas av sekretess.
- Integritetsaspekter vid hantering av belastningsregisterutdrag.
- Användningen av sanningsförsäkran i stället för kontroll av belastningsregisterutdrag.

1. Leverantörskontroll – förslag

Bolagsverket ska tillhandahålla en samordnad registerkontroll som får användas

- av upphandlande myndigheter och enheter.
- vid kontroll av uteslutningsgrunder och vid uppföljning av kontrakt i samband med offentlig upphandling och valfrihetssystem.

Registerkontrollen ger information om

- någon företrädare för leverantören är dömd för ett brott som potentiellt kan utgöra grund för uteslutning och domen bedöms kunna vara relevant vid kontroll av uteslutningsgrunderna.
- leverantören har skulder avseende skatter eller socialförsäkringsavgifter och i så fall storleken på dem.
- leverantören förekommer i något av insolvensregistren.

1. Leverantörskontroll – förslag (forts.)

- Kontrollen omfattar register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna.
- Sekretessbrytande bestämmelser för uppgifter i belastningsregistret och skattedatabasen.
- Nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt för att skydda belastningsuppgifter i hela kedjan.
- Den samordnade registerkontrollen ska ersätta användningen av sanningsförsäkran.

1. Leverantörskontroll – avslutningsvis

- Kostnaderna för Bolagsverket uppskattas till
  - ca 120–135 miljoner kronor för att utvecklingen samt
  - ca 36 miljoner kronor per år för förvaltningen av den samordnade registerkontrollen.
- Finansiering via anslag – inte avgifter.
- Ikraftträdande 1 oktober 2025.

2. Uteslutningsgrunder i valfrihetssystem

Utredningen föreslår att bestämmelsen om uteslutning av sökande i lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) ska utformas med 19 kap. 17 § LOU som förebild.

3. Rättsligt stöd att behandla personuppgifter vid uppföljning av avtal

Utredningen bedömer att

- det finns rättslig grund för att behandla personuppgifter vid uppföljning av att kontrakt fullgörs i enlighet med sociala och arbetsrättsliga villkor.
- det i praktiken dock saknas rättsligt stöd för att behandla *känsliga* personuppgifter vid sådan uppföljning.

Utredningen föreslår att ett rättsligt stöd för behandling av uppgifter om hälsa införs i upphandlingslagarna och LOV.

4. Obligatoriska krav på arbetsrättsliga villkor vid icke direktivstyrda upphandlingar

Utredningen bedömer att

- skyldigheten att ställa arbetsrättsliga kontraktsvillkor inte bör utvidgas till att omfatta icke direktivstyrda upphandlingar.
- det bör genomföras en effektutvärdering av den nuvarande skyldigheten att ställa arbetsrättsliga villkor vid direktivstyrda upphandlingar.

5. Begränsning av antalet underleverantörsled

Utredningen bedömer att en begränsning av antalet underleverantörsled

- är förenligt med regeringsformens regler om näringsfrihet.
- inte är förenligt med upphandlingsdirektiven.
- inte är förenligt med EUF-fördragets bestämmelser om fri rörlighet för tjänster och etableringsfriheten.

Utredningen anser inte att någon begränsning av antalet underleverantörsled bör införas.

5. Begränsning av antalet underleverantörsled (forts.)

För att komma tillrätta med problem kopplade till långa leverantörskedjor skulle andra åtgärder som är förenliga med upphandlingsdirektiven kunna vidtas, t.ex. överväga att införa krav på att den upphandlande myndigheten ska vara skyldig att

- begära att huvudleverantören lämnar in uppgifter om vilka underleverantörer som anlitas.
- kontrollera samtliga underleverantörer som anlitas för att fullgöra kontraktet via den samordnade registerkontrollen.
- begära att huvudleverantören byter ut den underleverantör för vilken kontrollen visat att det föreligger skäl för uteslutning.

Leverantörskontrollutredningen

föreslår att

1. Bolagsverket ska tillhandahålla en avgiftsfri, samordnad registerkontroll i samband med offentlig upphandling och valfrihetssystem.
2. uteslutningsgrunderna i LOV ska utformas med 19 kap. 17 § LOU som förebild.
3. ett rättsligt stöd ska införas för behandling av uppgifter om hälsa i upphandlingslagarna och LOV.

bedömer att

4. skyldigheten att ställa arbetsrättsliga villkor inte bör utvidgas till icke direktivstyrda upphandlingar.
5. det saknas rättslig grund att införa en begränsning av antalet underleverantörsled.

Leverantörskontroll- utredningen

SOU 2023:43